

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1128
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.10.2022/22
Karar Numarası : 2022/720
Başvuran : A.G
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın tutulduğu ceza infaz kurumunun birtakım uygulamaları dolayısıyla kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 25/11/2021 tarih ve ... sayılı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde özetle;

a. Müdür'ün Kuruma geldiği andan itibaren mahpuslara karşı psikolojik baskı ve siyasi temelli ayrımcılık uyguladığı, başvuranın özel alanı olması rağmen kamera açılarındaki değişikliğe gidilerek odasının üst katının bir kısmının görüntülenmeye başlandığı,

b. Sol terör suçundan dolayı hükümlü olan arkadaşlarının farklı koşullara dağıtıldığı, adli suçlar ve sağ terör suçundan hükümlü olan mahpuslarca etraflarının sarıldığı ve can güvenliklerinin bulunmadığı,

c. Bir hafta arayla kendisine 16 kitap geldiği, Türkçe kitaplar tarafına teslim edilirken Kürtçe kitapların ise hala inceleme sürecinde olduğu, önceden kitabın dili fark etmeksizin bir hafta içerisinde kendilerine teslim edildiği; ancak son dönemde Kürtçe kitapların bekletilmesi dolayısıyla ayrımcı muamelelere maruz kaldıkları,

ç. İdarenin kararı ile mahpuslarca kullanılan çekpas sapsalarının 60-70 santimetreye indirilmesi sonucunda koşu içi temizliğin zorlaştırıldığı iddiaları öne sürülerek mahpuslara kötü muamele yapıldığı iddia edilmektedir.

3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan 26/08/2022 tarihli ve ... sayılı yazılı görüş ile İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 03/12/2021 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşlerde özetle;

a. Kurumun yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu olarak sınıflandırılmış olması nedeniyle, hem mahpusların kendi güvenliği hem de Kurum güvenliğinin sağlanması için mahpusların sağlık durumu, firar teşebbüsleri, isyan girişimleri ya da birbirlerine zarar verme gibi acil durumlarda derhal ve zamanında müdahale edebilmek için özel yaşamları hariç çeşitli noktalarda güvenlik kameraları bulundurulduğu,

b. Odaya yerleştirme işlemlerinin 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması" başlıklı 23'üncü maddesi ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik kapsamında yapıldığı ve farklı suç gruplarının aynı odada barındırılması gibi bir durumun söz konusu olmadığı,

c. Yabancı yayınların iki aşamalı bir incelemeye tabi tutulduğu; ilk olarak mahkemelerce yasaklanmış bir yayın olup olmadığının sorgulandığı, ikinci olarak ise 5275 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin üçüncü fıkrası

kapsamında incelendiği, personelin yayınların içeriğinde sakıncalı husus bulunmadığına dair rapor vermesi üzerine kitapların mahpuslara teslim edildiği nitekim başvuranın söz ettiği kitapların sakıncalı bulunmaması üzerine 25/11/2021’de kendisine teslim edildiği,

ç. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 24/03/2016 tarih ve ... sayılı ‘Güvenlik Önlemlerinin Artırılması ve Firar Olaylarına Karşı Alınacak Önlemler’ adlı yazısında; "*Temizlik amacıyla (oda mevcudu dikkate alınmaksızın) her odaya sadece bir (1) adet çek-pas bulunmasının sağlanması, çek pas sapının 75 cm den uzun olmaması, eskiyen ya da kırılan çek-pas sapının alınmadan yenisinin kesinlikle verilmemesi, belirtilen standartlara uymayan çek-pas saplarının uygun hale getirilmesi*" belirtildiği için çekpas saplarının 75 santimetreyi geçmeyecek şekilde ayarlandığı ifade edilmiş olup; A-36 koğuşunun havalandırma alanını gösteren kamera görüntüleri, 25/11/2021’de kitapların başvurana teslim edildiğine ilişkin tutanak ve Eğitim Kurulu Başkanlığının 2016/231 sayılı kararı cevap dilekçesi ekinde tarafımıza iletilmiştir.

4. Muhatap idarenin cevabi yazısı, başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş olup başvuran kanuni süresi içerisinde yazılı görüşünü Kurumumuza sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/04/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

7. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ile İzmir 2 No.lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.*"

10. 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’in “Hükümlülerin gruplandırılması” başlıklı 19’uncu maddesine göre; “*Hükümlüler, buldukları veya gönderildikleri ceza infaz kurumlarında; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Zihinsel ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, ç) Terör suçluları, d) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, e) Gözlem sürecinin devamına karar verilenler, gibi gruplara ayrılırlar.*”

11. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğüne başvurana ait olmasına rağmen başvuru tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, Muhittin KAYA, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, §32).

12. Başvuran, havalandırma alanının ve odanın üst katının bir kısmının kameralar ile görüntülediğini, farklı suç türlerinden dolayı içeride olan mahpuslarla aynı odalarda kaldıklarını, Türkçe kitapların teslim edilirken Kürtçe kitapların bekletildiğini ve çekpas uzunluklarının sınırlandırıldığını iddia etmektedir. A-36 koğuşunun havalandırma alanına ait kamera görüntüleri incelenmiş olup mahpusların özel yaşam alanlarının ve odalarının içinin görüntülenmediği, sadece havalandırma alanının görüntülediği görülmüş ve cezaevinin yüksek güvenlikli cezaevi kategorisinde olduğu da düşünüldüğünde güvenlik önlemleri kapsamında söz konusu durumun uygun olduğu değerlendirilmiştir.

13. Muhatap Kurum, yabancı dilde yayımlanan kitaplara ilişkin olarak mahkemece yasaklanıp yasaklanmadığına dair sorgulamaların yapıldığını, ardından 5275 sayılı Kanun’un 62’nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında bu kitapların incelendiğini ve personelin sakıncalı bir husus bulunmadığına dair rapor vermesi neticesinde ilgili kitapların mahpusa teslim edildiğini aktarmıştır. Kanun’un 62’nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; “*Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.*” Ancak başvurunun esas incelemesi aşamasında İdare, başvuranın talep etmiş olduğu kitapları aldığına dair imza altına alınan 25/11/2021 tarihli tutanağı tarafımıza göndermiştir. Yabancı dildeki kitapların güvenlik tedbirleri sebebiyle inceleme süreçlerinden geçmesi gerekliliği de dikkate alındığında bu kitapların tesliminde gecikmeler yaşanabilmesinin olağan bir durum olduğu düşünülmektedir.

14. Anayasa Mahkemesi (AYM) mahpusların temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmalarının, bu haklarının ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı anlamında değerlendirilmemesi gerektiğini, ceza infaz kurumlarının işlev ve amacı kapsamında mahpusların haklarının ceza infaz kurumuna girmekle zaten sınırlanmış olduğunu belirtmiştir (AYM, Mehmet Reşit ARSLAN ve Diğerleri, 2013/583, 10/12/2014, § 73). “*...Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde ceza infaz kurumlarında tutulma koşullarını değerlendirirken başvuru tarafından ileri sürülen somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi ve bu kapsamda önlemlerin şiddeti, süresi, amacı ve bireyler için sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini de kabul etmiştir. Dolayısıyla her başvuruda somut olayın özel koşulları, alınan tedbirin niteliği ve süresi, amacı ve söz konusu kişi üzerindeki etkisi değerlendirilmelidir.*” (AYM, Sancer EKİM, B. No: 2018/27690, 7/4/2021, § 32).

15. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; ceza infaz kurumlarının tutulan mahpusların ve genel güvenliğin sağlanması adına birtakım önlemlerin alması ve bunun neticesinde kişilerin rutin hayatlarında bazı değişikliklerin meydana gelmesi kaçınılmazdır. Somut başvurudaki, Kurumdaki kamera görüş alanının havalandırma alanlarını

da kapsaması, farklı dildeki kitapların inceleme süreçlerinde geçmesi ve çekpas saplarının uzunlukları sınırlama getirilmesi gibi uygulamaların ceza infaz kurumunda kalmanın doğal neticeleri olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, muhatap Kurum tarafından söz konusu iddia ve taleplerin bir kısmı hukuki olarak gerekçelendirilmiş, bir kısmı ise başvuranın istekleri doğrultusunda karşılanarak ilgili evraklar Kurumumuza sunulmuştur. Dolayısıyla herhangi bir makul sınırlama olmadan ceza infaz kurumunda tutulmanın olanaksız olduğu hususu da göz önünde bulundurulduğunda söz konusu uygulamalar nedeniyle somut başvuruda kötü muamele yasağı ihlalinin oluşmadığı kanaatine varılmıştır.

16. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir". Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaklı yoksun olması nedeniyle "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 06.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE

Üye